

ΤΙΣ (ΔΕΝ) ΠΤΑΙΕΙ ; (Αύγουστος 2009)

Συγγραφέας: ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΧΙΖΑΣ

Ο πολεοδόμος και στοχαστής Λε Κορμπυζιέ «γνωμάτευε» κάποτε ότι «ο παροξυσμός του κακού φέρνει το καλό», όμως στην Ελλάδα ο παροξυσμός της καταστροφής του 2007 δεν απέφερε ένα ριζικά ανακαινισμένο πνεύμα για την προληπτική και κατασταλτική αντιμετώπιση της φωτιάς. Όλοι εμείς οι «κάποιος ηλικίας» θα μπορούσαμε να είχαμε πλήξει, ακούγοντας τις στερεότυπες πολιτικές δηλώσεις, τις κραυγές αγωνίας κατοίκων και εποίκων, τις στρατιωτικοφανείς (!) αναφορές για την κατάσταση των «μετώπων πυρκαγιάς», την αλλόκοτη χρήση του ρήματος «επιχειρώ» από σχετικούς και άσχετους (π.χ. «Τα αεροπλάνα επιχειρούν βορείως της Πεντέλης»): Δηλαδή θα είχαμε πλήξει, αν δεν νοιώθαμε αυτή την θανατερή απώλεια του δάσους στη Βόρεια Αττική. Την απώλεια αγαπημένων τοπίων, μοναδικών θυλάκων άγριας φύσης, ενός σκηνικού οιονεί μεσευρωπαϊκού μέσα στα μεσογειακά πλαίσια ...

Ήκουσα με συμπάθεια την Αλέκα Παπαρήγα να εγκωμιάζει -σε ραδιοφωνική συνέντευξη- τους πιλότους των πυροσβεστικών μας αεροσκαφών, που έπαιρναν μέρος στο δύσκολο έργο της κατάσβεσης. Ταυτόχρονα όμως διαπίστωσα την ευρύτερη απουσία ενός πολιτικού λόγου, που θα έβαζε σε πρώτο πλάνο τη λειτουργία ενός σχεδίου «κοινωνικής πανστρατιάς»: Μέσα στα πλαίσια της οποίας θα μπορούσαν να δράσουν ενορχηστρωμένοι οι πιλότοι, οι επίγειοι πυροσβέστες, οι δασικοί, οι κάτοικοι, οι εθελοντές. Θυμάμαι το 1988, σε μια πυρκαγιά κοντά στη Μονή Καισαριανής, ο Δήμος είχε έτοιμα και μοίρασε δεκάδες πτυοσκάπανα σε εθελοντές, που προσέτρεξαν να βοηθήσουν στην κατάσβεση. Ανάλογες συμπεριφορές, σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα, με πολύ μεγαλύτερη οργάνωση και φαντασία, θα μπορούσαν να νοηθούν σε περιπτώσεις μεγακαταστροφών...

22 Αυγούστου 2009. Ζήσαμε για άλλη μια φορά τη διαδοχή της κοινωνικής αφασίας από την πυρετική έξαψη, υποστήκαμε το «ακουσθήναι» και «θεαθήναι» διαφόρων παραγόντων, ακούσαμε την κοτσανολογία περί αντιμετώπισης της φωτιάς μέσω της προληπτικής διάνοιξης δασικών δρόμων - τη στιγμή που η φωτιά ίπτατο, εκτοξευόταν εκατοντάδες μέτρα, περνούσε ακόμη και πάνω από τη λίμνη του Μαραθώνα. Και παρεπιπτόντως ακούσαμε για κάποιες κατοικίες μέσα στο πράσινο, για κατοικίες περικυκλωμένες από δάσος, που τώρα έπρεπε κατά προτεραιότητα να

προστατευθούν - σύμφωνα με τις πρωθυπουργικές ντιρεκτίβες. Και αναρωτηθήκαμε για μια ακόμη φορά, για το πώς βρέθηκαν οι κατοικίες εκεί, για το αν η συγκεκριμένη αντιπυρική δραστηριότητα έπρεπε να κανοναρχείται από τη σωτηρία αυτών των κατοικιών αντί από «ολιστικά» κριτήρια. Αναρωτηθήκαμε ευρύτερα, γιατί η ανάπτυξη της εξοχικής κατοικίας στην Ελλάδα ακολούθησε τη «φυσιοκτονική» πολιτική της διασποράς, αντί να προσανατολιστεί στον περίγυρο των «υπαρκτών» ελληνικών οικισμών. Γιατί η θεσμισμένη δυνατότητα του αναδασμού (ν. 1650/1986) δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί, διασώζοντας την όποια αρτιότητα της φύσης απέμεινε, και επιτρέποντας καλύτερη πυροπροστασία κατοικιών και προσώπων.

«Τις πταίει;» - τιτλοφορούσε το 1874 ένα άρθρο του στην εφημερίδα «Καιροί» ο Χαρίλαος Τρικούπης - για το οποίο σημειωτέον φυλακίστηκε... Σήμερα που η αναζήτηση ενόχων είναι μια ιδιαίτερα προβληματική διαδικασία -δεδομένης της πληθώρας ενόχων και του περιορισμού των ενοχών- είναι πιο «οικονομική» η αναζήτηση αθών. Συμφέρει μάλλον να αναζητήσουμε «τινές» που ΔΕΝ «πταίνουν». Παρά την επικινδυνότητα που παρουσιάζει, παρά τη χρησιμοποίησή της από καταπιεστές και βανδαλιστές όλων των εποχών -όπως αυτών του Δεκέμβρη του 2008- χρειαζόμαστε μια θεωρία συλλογικής ευθύνης. Συλλογικής, αλλά όχι αδιαβάθμητης και ισοπεδωτικής. Ευθύνης για όλους εντός και εκτός κράτους, κομμάτων, οργανώσεων, συλλογικοτήτων: Για όσα αρνήθηκαν ή παρέλειψαν να πράξουν, για όσα έβαλαν στις υποσημειώσεις της ζωής τους μέχρι να προχωρήσουν στις επόμενες επικεφαλίδες.